

ОПШТА БОЛНИЦА КРУШЕВАЦ

Број:4844/12

06.08.2020.године

К Р У Ш Е В А Ц

На основу члана 7. Закона о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС”, бр. 101/05, 91/15 и 113/17-др.закон) и члана 3. Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести („Сл. гласник РС”, бр.94/20 – у даљем тексту: Правилник), чл. 192. и 179. став 3. тачка 8) Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 - одлука УС, 113/17 и 95/18 - аутентично тумачење), члана 59. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (Сл. гласник РС”, бр. 96/2019) дана 06.08.2020. године, в.д. директора Опште болнице Крушевац, доноси:

ПЛАН ПРИМЕНЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПОЈАВЕ И ШИРЕЊА ЕПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

План примене превентивних мера од утицаја на безбедност и здравље запослених и корисника услуга које се односе на спречавање ширења заразне болести COVID 19 изазване вирусом SARS- CoV-2 је саставни део Акта о процени ризика радних места у радној околини Опште болнице Крушевац

План се односи се на сва радна места на којима је послодавац организовао своје пословање, на све запослене, кориснике услуга и спољне сараднике.

План израдио:

1. Дејан Миладиновић

Директор опште болнице

др Весна Стевић Гајић

Садржај

1. Увод.....	5
<u>1.1 ПРАВНИ ОСНОВ</u>	5
<u>2. План примене мера обавезносадржи:.....</u>	7
<u>2.1 ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПОЈАВЕ ЕПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ.....</u>	<u>7</u>
<u>2.2 ЗАДУЖЕЊЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ И КОНТРОЛУ СПРОВОЂЕЊА ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА И АКТИВНОСТИ.....</u>	<u>8</u>
2.2.1 Обавезе послодавца	8
2.2.2 Обавеза руководиоца.....	9
2.2.4 Обавезе лица за безбедностиздравље на раду.....	9
2.2.5 Обавезе запосленог	10
<u>3. ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПОЈАВЕ ЕПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ.....</u>	<u>10</u>
<u>4. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРЕВЕНЦИЈЕ И СУЗБИЈАЊА ШИРЕЊА ВИРУСА ПРИЛИКОМ ПРУЖАЊА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ОСОБИ СА СУМЊОМ НА COVID-19 У БОЛНИЧКИМ УСЛОВИМА.....</u>	<u>11</u>
4.1 Пре доласка у здравствену установу.....	12
4.2 Превоз болесника	12
4.3 Током боравка болесника у здравственој установи.....	12
<u>5. Мере превенције и сузбијања (МПС) које се предузимају у циљу превенције или ограничења трансмисије SARS-CoV-2 у здравственим установама укључују.....</u>	<u>13</u>
5.1 Тријажа, рано откривање и контрола извора инфекције.....	13
5.2Примена стандардних мера предострожности према свим пацијентима	13
5.3Потребно је спроводити следеће мере респираторне хигијене	14
5.3.1 Лична заштитна опрема (ЛЗО)	14
5.4 Примена мера предострожности код сумње на COVID-19.....	14
5.4.1Мере предострожности у односу на контактни и капљични пут преношења.....	14
5.5 Стављање личне заштитне опреме Скидање личне заштитне опреме.....	15
5.5.1 Поступци пре уласка у собу за изолацију.....	15

6. Административне мере контроле инфекције

.....17

<u>6.1 Мере контроле болничке средине и архитектонске мере контроле инфекције</u>	17
<u>6.2 ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСЕБНИХ МЕРА ПРЕВЕНЦИЈА ЗА КОНТАКТ И КАПЉИЦЕ КАО ПУТ ПРЕНОСА COVID-19</u>	18
<u>6.2.1 Стандардне мере предострожности се примењују стално и увек</u>	18
<u>6.3 ПРИКУПЉАЊЕ И ТРАНСПОРТОВАЊЕ ЛАБОРАТОРИЈСКИХ УЗОРАКА ОД</u>	18
<u>6.3.1 ПАЦИЈЕНАТА СА СУМЊОМ НА COVID-19</u>	18
<u>6.4 ПРЕПОРУКЕ ЗА ВАНБОЛНИЧКИ РАД</u>	19
<u>6.5 ХИГИЈЕНА ПРОСТОРА</u>	20
<u>6.6 КЛИМАТИЗАЦИЈА ПРОСТОРА</u>	20
<u>6.7 ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ КОД КОРИШЋЕЊА ЛИФТОВА</u>	20
<u>6.8 ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ ПРИЛИКОМ КОРИШЋЕЊА АУТОМОБИЛА</u>	21
<u>6.9 ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ ПРИЛИКОМ РАДА СА ПАПИРНИМ ДОКУМЕНТИМА</u>	21
<u>6.10 ХИГИЈЕНА ЗАПОСЛЕНИХ</u>	22
<u>6.11 ХИГИЈЕНА РУКУ</u>	22
<u>6.12 Ризик од преноса инфекција повећава ношење накита, сатова, наруквица, а истовремено и отежава правилно и безбедно прање руку</u>	22
<u>прилог бр3</u>	22
<u>6.12.1 Упутство за одржавање хигијене руку</u>	22
<u>прилог бр 2</u>	26
<u>6.12.2 Дезинфекција руку средством на бази алкохола</u>	26
<u>6.12.3 Упутство за употребу препарата "ECODERM"</u>	27
<u>6.13 ЗАШТИТНЕ РУКАВИЦЕ</u>	27
<u>6.14 ЗАШТИТНЕ МАСКЕ</u>	28

7. ПОСТУПАК ПРАВИЛНЕ ПРИМЕНЕ ЛИЧНИХ ЗАШТИТНИХ СРЕДСТАВА У ЗАШТИТИ ЗАПОСЛЕНИХ ОД COVID – 19..... 28

<u>7.1 Редослед поступака правилне примене средстава и опреме за личну заштиту дат је у следећим тачкама</u>	28
<u>7.2 Заштитну маску фиксирати на следећи начин</u>	29
<u>7.3 Правилно коришћење визира (уколико се користи)</u>	30
<u>7.4 Правилно коришћење заштитних рукавица</u>	30
<u>7.5 Редослед скидања средстава и опреме за личну заштиту на раду</u>	30
<u>7.6 Правилно скидање заштитних рукавица</u>	30
<u>7.7 Правилно поступање са искоришћеним средствима за личну заштиту</u>	31
<u>7.8 Потребна ЛЗО за сваки улазак у COVID зону</u>	31
<u>7.9 Личну заштитну опрему пре уласка/изласка из зоне треба ставити/скинути</u>	32

следећим редоследом у издвојеном простору за ту намену	32
<u>8. Безбедно управљање медицинским отпадом</u>	32
Медицински отпад се даље уклања на правилан и безбедан начин у сарадњи са овлашћеним пружаоцима услуга.	33
<u>9. МЕРЕ ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ РАДНИКЕ</u>	33
<u>10. Упутство за одржавање и дезинфекцију радних просторија, прибора и уређаја</u>	35
<u>11. Упутство за поступак с рубљем</u>	35
<u>12. Прикупљање и уклањање лучевина и излучина, узоракa биолошког материјала за лабораторијско испитивање и других отпадних материјала</u>	36
12.1 Упутство за асептички поступак са прибором и инструментима	36
12.2 Упутство за стерилизацију медицинских средстава.....	37
13.1 СИМПТОМИ ВИРУСА COVID 19	39
13.2 НАЧИН ШИРЕЊА COVID 19.....	39
<u>14. Мере и активности за поступање код епидемије COVID -19</u>	39
<u>у Општој болници Крушевац</u>	39
14.1 Поступак запосленог у случају обољевања	41
14.2 Завршне и прелазне одредбе.....	41

1.УВОД

. Према прописима у области безбедности и здравља на раду, послодавац је дужан да обезбеди безбедан и здрав рад запослених и других лица присутних у процесу рада, као и свих лица спроводи превентивне мере безбедности и здравља на раду ради спречавања, отклањања или смањења ризика, односно да планира мере заштите спречавања појаве и ширења епидемије заразних болести

1.1 ПРАВНИ ОСНОВ

Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима („Sl. glasnik RS", br. 96/2010) прописије минималне захтеве које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера ради отклањања или смањења ризика од настанка повреда или оштећења здравља запослених који настају или могу да настану при излагању биолошким штетностима на радном месту.

Према Правилнику о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима CORONA вирус и CoV се сврстава у биолошку штетност групе 4 која проузрокује тешку болест код људи и представља озбиљну опасност по запослене и може постојати висок ниво ризика проширења на околину.

Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести (**Службени гласник РС", број 94 од 3. јула 2020**).

Послодавац је дужан да спречи изложеност запослених биолошким штетностима у случају када на основу процене ризика утврди да постоји ризик по безбедност или здравље запослених.

Када технички није изводљиво спречити изложеност биолошким штетностима, имајући у виду послове и процену ризика, ризик од настанка повреда или оштећења здравља запослених се смањује на најмању могућу меру обезбеђивањем примене превентивних мера, а нарочито следећих:

- 1) смањивањем на минимум броја запослених који јесу или могу бити изложени биолошким штетностима, као и трајања изложености;
- 2) пројектовањем одговарајућих процеса рада и техничке контроле, како би се избегло или у највећој могућој мери смањило ослобађање биолошких штетности на радном месту;
- 3) колективним мерама заштите и/или у случају да изложеност не може да се избегне другим средствима, појединачним мерама заштите;
- 4) хигијенским мерама у циљу превенције, односно смањења случајног преношења или ослобађања биолошке штетности са радног места;
- 5) изработом планова како поступати у случају повреде на раду или опасне појаве који обухвата биолошке штетности;

Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести (**Службени гласник РС", број 94 од 3. јула 2020**). се прописују превентивне мере које је послодавац дужан да примени ради спречавања појаве и ширења заразне болести и отклањања ризика за безбедан и здрав рад запослених, као и лица која се затекну у радној околини, када надлежни орган прогласи епидемију заразне болести.

Овај правилник се примењује на свим радним местима у радној околини у којој се обавља рад изузев рада на терену и рада од куће.

Послодавац је дужан да, за сва радна места у радној околини, донесе план примене мера за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести, који је саставни део акта о процени ризика који се доноси сагласно закону и прописима из области безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да план примене мера, услед насталих промена које утичу на безбедан и здрав рад током трајања епидемије усаглашава са одлукама надлежног органа.

Планом примене мера се утврђују мере и активности којима се повећава и унапређује безбедност и здравље запослених ради спречавања појаве епидемије заразне болести, као и мере и активности које се предузимају у случају појаве епидемије заразне болести у циљу безбедности и здравља на раду запослених и заштите присутних лица.

2. План примене мера обавезно садржи:

- 1) превентивне мере и активности за спречавање појаве епидемије заразне болести;**
- 2) задужење за спровођење и контролу спровођења превентивних мера и активности;**
- 3) мере и активности за поступање у случају појаве епидемије заразне болести.**

2.1 ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПОЈАВЕ ЕПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Послодавац је дужан да на сваком радном месту у радној околини обезбеди примену превентивних мера, а нарочито следећих:

- 1) пре почетка рада обезбеди писане инструкције и упутства о мерама и поступцима за спречавање појаве епидемије заразне болести, који садрже информацију о симптомима заразне болести;
- 2) у складу са могућностима, уколико није организован рад у сменама, изврши прерасподелу радног времена увођењем друге или треће смене са мањим бројем запослених;
- 3) спроводи појачану хигијену и дезинфекцију радних и помоћних просторија што укључује редовну дезинфекцију просторија и често проветравање радног простора;

- 4) обезбеди запосленима довољне количине сапуна, убруса, текуће воде и дезинфекционих средстава на бази алкохола за прање руку;
- 5) обезбеди редовно чишћење свих површина које се често додирују на радном месту, посебно просторија и опреме као што су тоалети, кваке на вратима, фиксни телефони, рачунарска опрема и друга опрема за рад;
- 6) уреди начин вођења евиденције о дезинфекцији радних и помоћних просторија коју организује и спроводи;
- 7) обезбеди израду упутстава за безбедан и здрав рад са извођачима радова, добављачима, дистрибутерима и спољним сарадницима;
- 8) организује и обезбеди редовно уклањање отпада и смећа (канте за смеће обложене пластичном кесом) из просторија тако да се могу испразнити без контакта са садржајем.

Послодавац је дужан да у случају појаве заразне болести код својих запослених обезбеди примену превентивних мера, а нарочито следећих:

- 1) простор у коме је боравио запослени који је заражен се редовно физички и хемијски дезинфикује и проветрава;
- 2) поштују се процедуре уласка и изласка у просторије послодавца, користе прописана средства и опрема за личну заштиту на раду и друге мере заштите током процеса рада;
- 3) прецизно се дефинишу правци кретања запослених кроз радне и помоћне просторије;
- 4) организује се строга контрола кретања запослених из организационе јединице у којој је радио запослени који је заражен;
- 5) контакти запослених из организационе јединице у којој је боравио запослени који је заражен са другим запосленима се свде на нужне уз прописане мере заштите;
- 6) примењују се све друге мере по препоруци епидемиолога.

2.2 ЗАДУЖЕЊЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ И КОНТРОЛУ СПРОВОЂЕЊА ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА И АКТИВНОСТИ

2.2.1 Обавезе послодавца

- Послодавац обезбеђује запосленима рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду у складу са Законом, подзаконским прописима и препорукама кризног штаба и Института за јавно здравље.
- Приликом организовања рада и радног процеса одређује превентивне мере заштите живота и здравља запослених које ће се примењивати.
- Обезбеђује и одобрава потребна финансијска средства за примену превентивних мера.
- Доноси одлуке у складу са препоруке штаба за ванредне ситуације и омогућава њихово спровођење.

2.2.2 Обавеза руководиоца

- Руководиоци служби: начелици, шефови, главне и одговорне сестре организују рад у оквиру својих служби у складу са донетим одлукама и препорукама у циљу превенције заразних болести
- Израђују процедуре за рад у условима епидемије за тријажу пацијената, поступке код пријема пацијената, пружања медицинских услуга.
- Спровode и контролишу примену свих мера заштите датих кроз одлуке директора, постојећих процедура и упутстава.
- Информишу запослене о превентивним мерама усмено и кроз постављање постојећих упутстава.

2.2.3 Обавезе комисије за заштиту од болничке инфекције

Учествују у изради плана примене мера;

Припремају писана упутства и инструкције за безбедан и здрав рад у циљу заштите здравља запослених од епидемије заразне болести;

Контролишу примену мера које су утврђене у Плану примене мера који доноси послодавац;

Врше контролу коришћења средстава и опреме за личну заштиту на раду;

Сарађују са државним органима и дају потребна обавештења о примени превентивних мера безбедности и здравља на раду.

2.2.4 Обавезе лица за безбедност и здравље на раду

- Учествују у изради плана примене мера;
- Припремају писана упутства и инструкције за безбедан и здрав рад у циљу заштите здравља запослених од епидемије заразне болести;
- Контролишу примену мера које су утврђене у плану примене мера који доноси послодавац;
- Врше контролу коришћења средстава и опреме за личну заштиту на раду;
- Сарађују са државним органима и дају потребна обавештења о примени превентивних мера безбедности и здравља на раду.

2.2.5 Обавезе запосленог

- Спроводи све превентивне мере безбедности и здравља на раду како би сачувао своје здравље, као и здравље других запослених;
- Наменски користи прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује, да не би угрозио своју безбедност и здравље као и безбедност и здравље других лица;
- Додатно брине о својој хигијени тако што ће редовно и правилно прати руке;
- Личну одећу држи одвојену од средстава и опреме за личну заштиту на раду и радног одела;
- Обавезно обавести послодавца уколико посумња на симптоме заразне болести код себе, код других запослених или чланова своје породице;
- Пре почетка рада прегледа своје радно место укључујући и средства за рад која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на раду и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице;
- Пре напуштања радног места, да радно место и средства за рад остави у стању да не угрожавају друге запослене;
- У складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима или другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених;
- Сарађује са послодавцем, руководиоцима, хигијенско-епидемиолошком службом и лицем за безбедност и здравље на раду, како би се спровеле додатне неопходне мере за безбедност и здравље на раду.

3. ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПОЈАВЕ ЕПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Послодавац је дужан да на сваком радном месту у радној околини обезбеди примену превентивних мера, а нарочито следећих:

- 1) пре почетка рада обезбеди писане инструкције и упутства о мерама и поступцима за спречавање појаве епидемије заразне болести, који садрже информацију о симптомима заразне болести;
- 2) у складу са могућностима, уколико није организован рад у сменама, изврши прераспodelу радног времена увођењем друге или треће смене са мањим бројем запослених;
- 3) спроводи појачану хигијену и дезинфекцију радних и помоћних просторија што укључује редовну дезинфекцију просторија и често проветравање радног простора;
- 4) обезбеди запосленима довољне количине сапуна, убруса, текуће воде и дезинфекционих средстава на бази алкохола за прање руку;

5) обезбеди редовно чишћење свих површина које се често додирују на радном месту, посебно просторија и опреме као што су тоалети, кваке на вратима, фиксни телефони, рачунарска опрема и друга опрема за рад;

6) уреди начин вођења евиденције о дезинфекцији радних и помоћних просторија коју организује и спроводи;

7) обезбеди израду упутстава за безбедан и здрав рад са извођачима радова, добављачима, дистрибутерима и спољним сарадницима;

8) организује и обезбеди редовно уклањање отпада и смећа (канте за смеће обложене пластичном кесом) из просторија тако да се могу испразнити без контакта са садржајем.

Послодавац је дужан да у случају појаве заразне болести код својих запослених обезбеди примену превентивних мера, а нарочито следећих:

1) простор у коме је боравио запослени који је заражен се редовно физички и хемијски дезинфикује и проветрава;

2) поштују се процедуре уласка и изласка у просторије послодавца, користе прописана средства и опрема за личну заштиту на раду и друге мере заштите током процеса рада;

3) прецизно се дефинишу правци кретања запослених кроз радне и помоћне просторије;

4) организује се строга контрола кретања запослених из организационе јединице у којој је радио запослени који је заражен;

5) контакти запослених из организационе јединице у којој је боравио запослени који је заражен са другим запосленима се свде на нужне уз прописане мере заштите;

6) примењују се све друге мере по препоруци епидемиолога.

- На улазима, у чекаоницама поставити постере и упутства о начину ширења заразе и мерама заштите

4. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРЕВЕНЦИЈЕ И СУЗБИЈАЊА ШИРЕЊА ВИРУСА ПРИЛИКОМ ПРУЖАЊА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ОСОБИ СА СУМЊОМ НА COVID-19 У БОЛНИЧКИМ УСЛОВИМА

Потребно је да се правилним мерама превенције свде на минимум ризик за експозицију узрочницима респираторних инфекција, укључујући и SARS-CoV-. Мере које се примењују спроводе се пре него што болесник са респираторном

инфекцијом стигне у здравствену установу и током боравка болесника у здравственој установи.

4.1 Пре доласка у здравствену установу

Пре доласка у здравствену установу потребно је да сви који имају симптоме било које респираторне инфекције (кашаљ, цурење из носа, грозницу) примењују мере превенције њиховог ширења, пре свега носе маску и прате процедуре тријаже.

4.2 Превоз болесника

Уколико се болесник са респираторном инфекцијом довози у болницу колима хитне помоћи, потребно је да санитетска пратња обавести здравствену установу (пријемни део хитне помоћи) о каквом је болеснику реч, што ће дати времена здравственим радницима да се припреме за пријем пацијента.

Особље у санитетској пратњи особе са сумњом или потврђене инфекције SARS-CoV-2 носи личну заштитну опрему (ЛЗО), према Упутству за рационалну употребу ЛЗО. После превоза таквог болесника површине у колима хитне помоћи треба да буду опране и дезинфиковане уобичајеним средствима за дезинфекцију површина, а медицински отпад правилно уклоњен.

4.3 Током боравка болесника у здравственој установи

Током боравка болесника у здравственој установи потребно је да се све особе са симптомима респираторне инфекције, укључујући и особе са сумњом на SARS-CoV-2, придржавају мера респираторне хигијене, да се спречава контаминација током кашљања и кијања, да се обавља хигијена руку и врши тријажа.

Потребно је осигурати да болесници са сумњом на респираторну инфекцију, укључујући и оне са сумњом на SARS-CoV-2, не чекају међу осталим пацијентима који траже помоћ. Неопходно је одредити засебан, добро проветрен простор, који омогућава одвајање болесника у чекаоници на растојање од најмање једног метра, уз олакшану могућност спровођења мера респираторне хигијене. Болесник може чекати свој ред на преглед и у личном возилу или испред здравствене установе, а када дође ред на његов преглед може бити обавештен мобилним телефоном да уђе у здравствену установу.

На уласку у здравствену установу, у чекаоницама, као и на шалтерима за пријаву пацијената здравствене установе, треба да стоје медицинске маске, марамице, средства на бази алкохола (60–95%) за хигијену руку, као и канте за одлагање употребљених марамица.

Поставити визуелна упозорења о свим правилним мерама превенције (натписе, плакате) на улазу и стратешким местима (чекаонице, лифтови, кафетерије). Упозорења би требало да садрже информације о правилној употреби маски, марамица за покривање носа и уста током кијања и кашљања, као и о одлагању употребљених марамица у канте за отпад. Од битног је значаја постављање информације о правилној хигијени руку

5. Мере превенције и сузбијања (МПС) које се предузимају у циљу превенције или ограничења трансмисије SARS-CoV-2 у здравственим установама укључују

- 1. Тријажу, рано откривање и контролу извора инфекције.**
- 2. Примену стандардних мера предострожности (опреза) за све пацијенте.**
- 3. Примену мера предострожности за капљични и контактни пут преношења и мера предострожности у односу на ваздух као пут преношења.**
- 4. Административне мере контроле инфекције.**
- 5. Мере контроле болничке средине и архитектонске мере.**

5.1 Тријажа, рано откривање и контрола извора инфекције

Тријажа која укључује рано откривање и брзо издвајање пацијената (контрола извора) са симптомима респираторне инфекције у део одвојен од осталих пацијената, представљају основне мере за брзу идентификацију и адекватну изолацију и негу пацијената са сумњом на обољење изазвано SARS-CoV-2. Потребно је о обавестити надлежног епидемиолога.

Да би се оклашало рано откривање суспектних случајева, здравствена установа треба да:

Охрабри здравствене раднике да примењују висок ниво сумње на инфекцију.

Оформи место на улазу у здравствену установу где ће се вршити тријажа а које ћи бити опремљено потребним средствима (папирне марамице, медицинске маске, средство на бази алкохола за хигијену руку, канте за одлагање употребљених марамица итд).

Примењује скрининг путем упитника, према дефиницији случаја.

Постави обавештења/постере/писане информације који треба да подсети пацијента са симптомима болести да се правовремено обрати особљу установе.

Подстицање респираторне хигијене је важна мера превенције ширења вируса.

Пацијенти са сумњом на COVID-19 изазвану SARS-CoV-2 треба да буду изоловани од осталих пацијената, уз правовремену примену мера предострожности у односу на капљице и контакт као пут преношења.

5.2 Примена стандардних мера предострожности према свим пацијентима

Стандардне мере предострожности обухватају хигијену руку и мере респираторне хигијене; коришћење личне заштитне опреме (ЛЗО) у зависности од нивоа процењеног ризика, превенцију убода иглом или оштрим предметом, правилно управљање медицинским отпадом, чишћење болничке средине и стерилизацију

опреме, као и третирање постељине пацијената. значаја је постављање информације о правилној хигијени руку.

5.3 Потребно је спроводити следеће мере респираторне хигијене

Дати хируршку маску пацијенту са сумњом на инфекцију изазвану SARS-CoV-

Пацијенти треба да прекрију уста и нос марамицом или надлактицом у случају кијања и кашљања (уколико још нису добили маску).

После контакта са секретима респираторног тракта и/или коришћења марамице потребно је обавити хигијену руку.

Здравствени радници треба да поштују правила хигијене руку, према националним препорукама и „Пет момената за хигијену руку”:

Хигијена руку обухвата хигијену средством на бази алкохола, или прање руку водом и течним сапуном.

Хигијена руку средством на бази алкохола се користи када руке нису видљиво прљаве или контаминирани.

Прање руку водом и течним сапуном се користи када су руке видљиво прљаве или контаминирани.

5.3.1 Лична заштитна опрема (ЛЗО)

Рационална, правилна и конзистентна примена ЛЗО и правилна хигијена руку такође смањују могућност преношења вируса. Ефективност примене ЛЗО зависи од адекватног и редовног снабдевања установе овом опремом, тренинга особља за њену правилну примену, правилне хигијене руку и одговарајућег понашања.

Потребно је обезбедити да се чишћење и дезинфекција болничке средине прате стално и доследно. Довољно је правилно прање површина водом и детергентом уз употребу уобичајених дезинфекционих средстава. Третирање веша, прибора и посуђа за јело, као и медицинског отпада, врши се уобичајеним рутинским поступцима.

5.4 Примена мера предострожности код сумње на COVID-19

5.4.1 Мере предострожности у односу на контактни и капљични пут преношења

Као додатак стандардним мерама предострожности, све особе у контакту са особом са сумњом на инфекцију, укључујући и чланове породице, све посетиоце и све здравствене раднике, треба да примењују додатне мере предострожности у односу на контактни и капљични пут преношења када улазе у собу за изолацију у којој је смештена инфицирана или особа за коју се сумња да је инфицирана nCoV.

Пацијента са сумњом на инфекцију сместити у једнокреветну собу за изолацију са купатилом и санитарним чвором, која се може лако проветрити (160 литара/секунди /пацијент). Врата собе треба да буду увек затворена.

Уколико нема могућности за изолацију пацијената у засебној соби, организовати кохортну изолацију, тј. више инфицираних или особа за које се сумња да су инфициране nCoV изоловати у једној соби.

Растојање између кревета у кохортној изолацији мора бити најмање један метар.

Уколико је могуће, здравствени радници који раде у собама за кохортну изолацију не би

требало да раде у другим деловима здравствене установе (да би се смањио ризик за ширење инфекције).

– Потребна ЛЗО за сваки улазак у собу за изолацију:

- * партикуларне маске високог процента филтрације (европске норме FFP2 или FFP3)

- * заштита за очи (заштитне наочаре) или заштита за лице (визир), да би се избегла

контаминација мукозних мембрана

- * водоотпорни нестерилни заштитни мантили дугих рукава (или комбинезон)

- * рукавице.

Употреба заштитних чизама се не препоручује за рутинску негу.

– Након завршене неге пацијента, треба извести правилно скидање и одлагање ЛЗО и хигијену руку. Ако се негује више пацијената, за свакога користити нови сет ЛЗО. Личну заштитну опрему пре уласка/изласка из собе за изолацију треба ставити/скинути

следећим редоследом у уређеном простору изван собе за изолацију:

5.5 Стављање личне заштитне опреме Скидање личне заштитне опреме

5.5.1 Поступци пре уласка у собу за изолацију

1. Обавити хигијену руку средством на бази алкохола
2. Обући водоотпорни заштитни мантил дугих рукава (или комбинезон)
3. Ставити капу уколико се носи мантил
4. Ставити маску

5. Ставити заштитне наочаре
6. Навући капуљачу уколико се носи комбинезон
7. Обавити хигијену руку средством на Бази алкохола
8. Навући рукавице

Поступци пре изласка из собе за изолацију

1. Скинути рукавице
2. Обавити хигијену руку и ставити нови пар рукавица
3. Скинути заштитни мантил/комбинезон
4. Дезинфиковати рукавице
5. Скинути заштитне наочаре
6. Скинути маску
7. Скинути капу, рукавице
8. Обавити хигијену руку

– Користити опрему за једнократну употребу кад год је могуће. Уколико се примењује наменска медицинска опрема (стетоскопи, термометри, манжетне за вађење крви или мерење притиска, итд.), након употребе код једног пацијента, потребно је опрему механички очистити и дезинфиковати применом 70% етил-алкохола пре употребе код следећег пацијента.

-Избегавати додиривање очију, носа и уста потенцијално контаминираним рукама.

– Избегавати кретање и превоз пацијената са сумњом на инфекцију изван собе за изолацију, изузев када је медицински индикована. Потребно је организовати употребу преносне рендгенске опреме и друге опреме за дијагностику до пацијента у соби за изолацију.

Пацијент излази из собе само када је неопходно, унапред одређеним путем, да би се на минимум свела изложеност особља, других пацијената и посетилаца, и обавезно има медицинску/хирурушку маску. Особље које га транспортује такође носи ЛЗО и обавља хигијену руку.

– Дефинисати примену мера предострожности пре него што су пацијенти примљени на опсервацију или лечење.

– Рутински чистити и дезинфиковати уобичајеним средствима све површине са којима је пацијент био у контакту.

– Одредити неопходан, најмањи могући број особа (здравствених радника, посетилаца, чланова фамилије) које улазе у собу за изолацију.

– Водити евиденцију о уласку и изласку из собе за изолацију, и за особље и за посетиоце.

– Неке процедуре са продукцијом аеросола(ППА) које могу бити удружене са повећаним

ризиком за трансмисију корона вируса (SARS CoV и MERS CoV): трахеална интубација,

неинвазивна вентилација, трахеотомија, кардиопулмонална реанимација, мануелна вентилација пре интубације и бронхоскопија.

– Заштита здравствених радника приликом извођења процедура са продукцијом аеросола

подразумева примену већ препоручених мера, уз обавезно коришћење маски FFP3 (према

европској номенклатури). Све процедуре изводити у адекватно проветреним собама за изолацију (160 литара/секунди/пацијент), а ако су собе са негативним притиском потребно је 12 измена ваздуха и са контролисаним протоком ваздуха уколико се користи механичка вентилација.

6. Административне мере контроле инфекције

Административне мере у сврху превенције и контроле трансмисије SARS-CoV-2 подразумевају успостављање одрживе инфраструктуре за превенцију и контролу инфекција и активности:

- едукацију и обуку здравствених радника и пружалаца неге пацијентима;
- постојање упутства раног препознавања акутне респираторне инфекције са nCoV као могућег узрочника;
- доступност брзог лабораторијског тестирања и идентификације етиолошког узрочника;
- превенцију повећане заузетости постеља у односу на оптималну, посебно на ургентним одељењима;
- обезбеђивање посебних чекаоница за пацијенте са симптомима, адекватан смештај хоспитализованог пацијента у засебној соби за изолацију са купатилом и санитарним чвором, уз настојање да се обезбеди адекватан број особља на број пацијената; обезбеђивање редовног снабдевања и примене средстава и прибора за превенцију и контролу инфекција;
- постојање процедура и упутстава превенције и контроле инфекција на свим местима пружања здравствене заштите уз појачање активног надзора над акутним респираторним инфекцијама и nCoV као могућим узрочником код здравствених радника и истицање значаја да се инфекција код здравственог радника пријави и медицински збрине;
- успостављање мониторинга комплијансе здравствених радника (евиденција успешности примене договорених процедура превенције инфекција у рутинском раду здравствених радника) заједно са механизмима за побољшање комплијансе, уколико је потребно.

6.1 Мере контроле болничке средине и архитектонске мере контроле инфекције

Ове мере укључују основне инфраструктурне услове у здравственој установи.

Ове мере подразумевају обезбеђивање адекватне вентилације просторија у свим деловима

здравствене установе, као и обезбеђивање адекватног чишћења просторија.

Обезбеђивање удаљености од најмање један метар између пацијената је такође мера која

може редуковати могућност преноса патогених узрочника у току пружања здравствене заштите.

Спровођење чишћења и дезинфекције површина у просторијама на правилан начин (време, средство) мора бити испраћено и документовано (контролне листе).

Примена раствора детергента и уобичајених средстава за дезинфекцију површина (као што је свеже припремљен раствор хлора) су ефикасни и довољни поступци за инаktivацију вируса.

Особље које обавља чишћење треба да носи ЛЗО.

Поступци са вешом, прибором за јело и припрему хране спроводе се на уобичајен начин у складу са безбедном праксом.

Сав медицински отпад из соба за изолацију третирати као инфективни медицински отпад и његово уклањање вршити према националним препорукама.

6.2 ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСЕБНИХ МЕРА ПРЕВЕНЦИЈА ЗА КОНТАКТ И КАПЉИЦЕ КАО ПУТ ПРЕНОСА COVID-19

6.2.1 Стандардне мере предострожности се примењују стално и увек

Посебне мере превенције и предострожности за контакт и капљице као пут преноса

инфекција се примењују све до повлачења симптома код пацијента. Неопходна су

свеобухватнија сазнања о путевима преношења nCoV како би се евентуално допунило упутство о дужини примене допунских мера предострожности.

6.3 ПРИКУПЉАЊЕ И ТРАНСПОРТОВАЊЕ ЛАБОРАТОРИЈСКИХ УЗОРАКА ОД

6.3.1 ПАЦИЈЕНАТА СА СУМЊОМ НА COVID-19

Сви узорци болесничког материјала за лабораторијска испитивања се морају сматрати потенцијално инфективним и сви здравствени радници који учествују у узорковању или

транспорту узорака болесничког материјала морају строго примењивати стандардне мере

предострожности и мере биосигурности како би смањили ризик излагања инфективним узрочницима:

– здравствени радници који узоркују материјал од болесника морају примењивати адекватану личну заштитну опрему (штитнике за очи, медицинску маску, заштитни огртач

са дугим рукавима, рукавице). Уколико се при узорковању очекује стварање капљица и аеросола из горњег респираторног тракта, здравствени радници морају носити партикуларне маске са високим нивоом филтрације (европске норме FFP3)

– особље које транспортује узорке у лабораторију мора бити едуковано за правилно и безбедно поступање са узорцима приликом транспорта и у случају изливања за правилну

деконтаминацију површина.

– узорак за транспорт мора бити спакован у непромочиве врећице за транспорт (секундарни контејнер, односно пластична врећица за биохазард у који се смешта потенцијално инфективни узорак) и све то смештено у примарни контејнер заједно са читко и потпуно испуњеном упутницом за лабораторијска испитивања.

– упутница за лабораторијска испитивања мора да садржи читко исписано име и презиме и

датум рођења пацијента, као и податак да се сумња на COVID-19. Благовремено је потребно најавити лабораторији да је узорак транспортован.

6.4 ПРЕПОРУКЕ ЗА ВАНБОЛНИЧКИ РАД

Превенција и контрола инфекција и примена стандардних мера предострожности се морају примењивати како код хоспитализованих тако и нехоспитализованих пацијената из амбулантног рада, укључујући и примарну здравствену заштиту. За превенцију инфекција са SARS-CoV-2, у ванболничкој пракси, неопходно је:

- обезбедити услове и средства за примену мера предострожности за контакт и капљице као пут ширења вршити тријажу пацијената на улазу и рано препознавање болести
- на улазу у здравствену установу обезбедити место где ће се вршити тријажа, а које ћи бити опремљено потребним средствима (папирне марамике, медицинске маске, средство на бази алкохола за хигијену руку, канте за одлагање употребљених марамица итд).
- поставити обавештења/постере/писане информације који треба да подсети пацијента са

симптомима болести да се правовремено обрати здравственом особљу установе које врши тријажу

- приоритет за преглед имају пацијенти са симптомима респираторне инфекције уколико пацијент са симптомима и поред приоритета мора да сачека на преглед,
- неопходно је издвојити га у одвојену чекаоницу док је у чекаоници или на прегледу, сваког пацијента са респираторним симптомима
- јасно упутити да користи маску и примењује респираторну хигијену и хигијену руку едуковати све пацијенте из своје надлежности како да препознају прве симптоме болести код себе и чланова породице, које основне мере предострожности да преузму и којој здравственој установи да се обрате у случају појаве тих симптома.

6.5 ХИГИЈЕНА ПРОСТОРА

Спроводи појачану хигијену и дезинфекцију радних и помоћних просторија што укључује редовну дезинфекцију просторија, дезинфекцију обуће на улазима у објекте, често проветравање радног простора, редовно прање руку уз обезбеђивање довољне количине сапуна, убруса и текуће воде.

Обезбеди редовно чишћење свих површина које се често додирују на радном месту, посебно подручја високог контакта као што су тоалети, кваке на вратима, фиксни телефони, рачунарска према и друга опрема за рад. За ове намене препорука је да се користе дезинфекциона средства: 70% алкохол и раствор натријум-хипохлорита. Након санитације просторија потребно их је добро проветрити.

У свему користити упутства у писаној и електронској форми свим организационим јединицама.

6.6 КЛИМАТИЗАЦИЈА ПРОСТОРА

- Омогући редовно чишћење и одржавање филтера на клима - уређајима.
- Током епидемије, употребу централне климатизације треба потпуно зауставити или смањити.
- Просторије је потребно често природно проветравати.
- У ординацијама, интервенцијама користити UV-лампе, за дезинфекцију ваздуха.

6.7 ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ КОД КОРИШЋЕЊА ЛИФТОВА

- Код коришћења лифта, због лоша циркулације ваздуха, препоручује се ношење маске.
- На дугмићима и на поду лифта могу бити излучевине и вируси. Најбоље је не користити прсте директно када притиснете дугмад.
- Након изласка из лифта, треба опрати руке.
- Смањити учесталост пењања лифтом и користити степенице колико је то могуће до доњих спратова.
- Вршити редовну дезинфекцију лифтова препорученим средствима за COVID19.

6.8 ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ ПРИЛИКОМ КОРИШЋЕЊА САНИТЕТА ,АУТОМОБИЛА И КАМИОНЕТА

Обезбеди појачану хигијену и дезинфекцију свих службених возила која се користе.

- У аутомобилу увек држати средство за дезинфекцију (најбоље 70% алкохол), папирнемараме или убрус;
- По уласку у аутомобил, испрскати руке и обућу средством за дезинфекцију;
- Пре изласка из аутомобила (по завршетку вожње) поново алкохолом испрскати руке, управљач, мењач и кључ од аутомобила;
- Након изласка из аутомобила, испрскати алкохолом аутомобилско седиште;
- У аутомобилу избегавати седење један поред другог, већ један иза другог, најбоље дијагонално;
- Препорука је да се у аутомобилу превозе највише две особе које би требало да седе дијагонално

6.9 ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ ПРИЛИКОМ РАДА СА ПАПИРНИМ ДОКУМЕНТИМА

- У току рада са папирном документацијом, обавезна је употреба заштитних рукавица иза заштитне маске;
- Поставити засебан радни сто/ пулт за пријем/отпрему документације;
- Пријем документације вршити тако да лице које доноси документацију исту одложи на радни сто/пулт, након тога преузети документацију водећи рачуна да се увек одржава минимална дистанца између 2 лица од 2 м;
- Водити рачуна да екстерна лица не улазе без потребе у пословни простор, а ако је то потребно, дозволити улазак само до излазних врата;
- Код потписивања докумената захтевати од лица којем је потребно потписати одређени документ да одржава дистанцу од најмање 2m
- Водити рачуна да за столом/пултом буде увек највише једна особа у исто време;
- Потписивање, као и држање документа се врши уз коришћење заштитних рукавица и заштитне маске;
- Запослени и посетиоци не смеју користити исту оловку за потписивање докумената;
- Након потписивања запослени се удаљава од стола, а потписана документа преузима екстерно лице одржавајући међусобну дистанцу од најмање 2 m;
- Отварање пристиглих паковања/коверти вршити за столом намењеном за манипулацију документацијом;
- Коверат/амбалажу уколико није потребна, бацити у канту са осталим отпадом;
- Пристиглу документацију одлагати на одговарајућа места где није могућ приступ свимлицима, тако да се обезбеди да та документација „одстоји“ без дирања што дужи период могуће како би се потенцијалне честице вируса елиминисале;

- Папирна документа одлагати у пластичне фолије, водећи рачуна да се спољни део фолије неконтаминира, као ни регистратори за одлагање;
- Регистраторе и фолије по потреби дезинфиковати дезинфекционим средствима;
- Након манипулације документацијом, поготову екстерном документацијом обавезно опрати руке у складу са упутствима за правилно прање руку. Не додиривати никад лице рукама(уста, нос, очи);
- Редовно дезинфиковати сто који се користи за потписивање, као и оловке које се користе запотписивање;
- Захтевати од свих извођача радова, добављача, дистрибутера и спољних сарадника да поштују препручене норме поступања у циљу превенције од COVID-а 19.

6.10 ХИГИЈЕНА ЗАПОСЛЕНИХ

- Радна одећа запослених мора да буде уредна и чиста.
- Радну одећу коју сте носили, после скидања ставите у кесу и однесите на прање.
- Нарочито је важна хигијена руку.
- Руке треба прати топлом текућом водом и сапуном. Руке се морају прати што чешће, а обавезно пре почетка рада, пре припреме и конзумирања хране, у сваком тренутку када се запрљеју или контаминирају, после употребе тоалета, и посебно често приликом рада са пацијентима/ клијентима.
- Нокти морају бити чисти и уредно подрезани, а на рукама се не сме носити прстење ни други накит.

6.11 ХИГИЈЕНА РУКУ

- Код свих точећих места поставити упутство за правилно прање и дезинфекцију руку (ПРИЛОГ БР.1 и ПРИЛОГ БР.2).
- За време рада, руке прати што чешће, сапуном, минимум 20 секунди у складу са упутством за правилно прање руку.

6.12 Ризик од преноса инфекција повећава ношење накита, сатова, наруквица, а истовремено и отежава правилно и безбедно прање руку.

прилог бр3

6.12.1 Упутство за одржавање хигијене руку

Прање руку у току пружања здравствених услуга је обавезно:

1. после сваког пацијента,
2. пре пружања медицинске услуге,

3. између различитих фаза / поступака у току рада,
4. после скидања коришћених рукавица.

За прање руку користити сапун и текућу топлу воду.

Дезинфекција руку, после прања руку, је обавезна на одељењима са повећаним ризиком: хирургија, гинекологија, стоматологија, очно, ушно, лабораторија.

За дезинфекцију руку користити средство за дезинфекцију руку.

Код прања руку сапуном или примене дезинфекционог средства:

1. Трајање прања / дезинфекције је најмање 20 секунди,
2. Сапун / дезинфекционо средство се темељним утрљавањем наноси на све површине руку, укључујући прегите између прстију

За сушење руку користити папирни убрус за једнократну употребу или уређај за сушење руку.

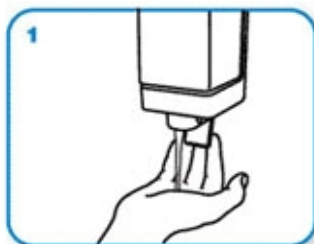
Хигијена руку на радном месту укључује и:

1. редовно скраћивање ноктију,
2. избегавање ношења накита на рукама,
3. заштиту коже од исушивања адекватном кремом.
4. Упутство за прање руку

ПРИЛОГ БР.1

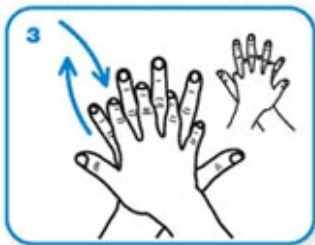
Поквасите руке водом

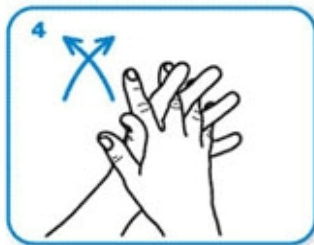
Насапуњајте целе дланове

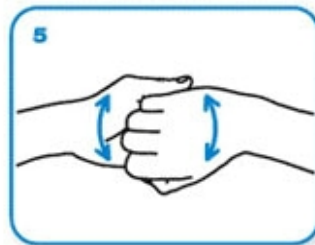
Трљајте дланове кружним покретима

Десним дланом трљајте леви између прстију и обрнуто

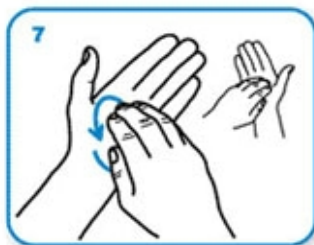
Длан о длан укрштеним прстима

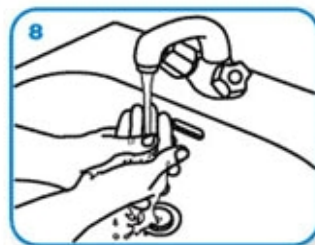
Савијте прсте и спољну страну истрљајте другим дланом

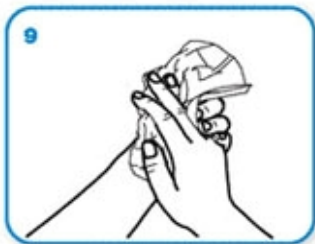
Кружним покретима десног длана истрљајте леви палац и обрнуто

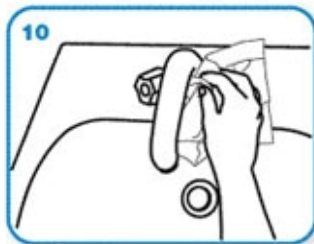
Кружним покретима истрљајте скупљене прсте десне руке о леви длан и обрнуто

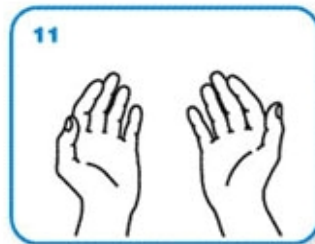
Исперите руке текућом водом

Добро осушите руке пешкиром или марамицом за једнократну употребу

Затворите славину пешкиром

...и твоје руке ће бити чисте.

прилог бр 2

6.12.2 Дезинфекција руку средством на бази алкохола

ХИГИЈЕНА РУКУ СРЕДСТВОМ НА БАЗИ АЛКОХОЛА

ЧИСТЕ РУКЕ – БЕЗБЕДНЕ РУКЕ
ПРЕВЕНЦИЈА БОЛНИЧКИХ ИНФЕКЦИЈА

Ставити довољно средства на руке да покрије све површине шака

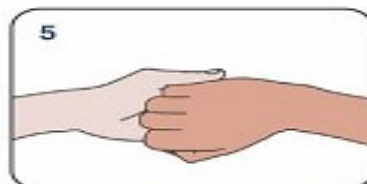
Трљати дланове један о други

Испреплићући прсте, трљати длан једне шаке о надлактицу друге

Испреплићући прсте, трљати дланове један о други

Прсте спојити у пределу јагодица, савити их и трљати дорзалном страном прстију о длан друге шаке

Шаком обухватити палац друге руке и трљати га кружним покретима

Прсте скупити на длан друге шаке и трљати кружним покретима

Време 20-30 секунди

ОСУШЕНЕ, ваше руке су безбедне за негу пацијента

Светска здравствена организација

World Health Organization

Република Србија

Министарство Здравља

Ministry of Health

Институт за јавно здравље Србије

„Др Милан Јовановић Бетровић“

6.12.3 Упутство за употребу препарата "ECODERM"

1. **Ecoderm** је средство намењено за дезинфекцију руку на бази алкохола и садржи адитиве који спречавају исушивање коже;
2. **Ecoderm** се примењује неразређен;
3. **Ecoderm** у количини од 3-5 мл (5 мл одговара садржају 1 кафене кашичице) нанети на чисту, суву кожу и пажљиво утрљати, укључујући прегите између прстију, у трајању од 3 минута;
4. за хируршку дезинфекцију руку на сваку руку нанети по 5 мл **Ecoderma** и поступити на исти начин, утрљавањем у трајању од 5 минута;
5. после дезинфекције коже **Ecodermом** не врши се испирање коже;
6. **Ecoderm** је запаљив; услед испаравања алкохола са коже забрањена је истовремена употреба пламена или пушење у близини;

6.13 ЗАШТИТНЕ РУКАВИЦЕ

- Заштитне рукавице штите од директног контакта са прљавим и инфицираним површинама само ако се правилно користе.
- Ако са њима додирујете контаминирани површине, а затим телефон, хемијску оловку, своје одело, лице, онда не могу да спрече пренос инфекције.
- Рукавицама преносите инфекцију на све површине које додирујете.
- Отварајте врата ако је могуће без додиривања кнаке (лактом), врата гурните телом, ногом, светло палителактом, надлактицом.
- Свако смањење контакта даје шансу да се смањи пренос инфекције.

6.14 ЗАШТИТНЕ МАСКЕ

- Употреба маске не искључује потребу одржавања физичке дистанце од најмање једног а пожељно два метра и потребу одржавања опште хигијене.
- Маска има заштитну улогу ако се:

користити за личну употребу и не дели са другом особом, пре и након стављања маске оперу руке сапуном и водом у трајању од најмање 20 секунди или дезинфикују средством на бази 70% алкохола, користи тако да маска прекрива уста, нос и браду и чврсто пријања уз лице, не додирује спољашњу површину маске која је потенцијално контаминирана вирусима и маска не спушта испод браде приликом говора, конзумације напитака и хране, скида када се овлажи и не користи поново након скидања већ се мења новом сувом маском

- Медицинске маске (хируршке маске) првенствено се користе за заштиту других особа од излагања потенцијално заразним капљицама особе која носи маску. Намењене су за једнократну примену и углавном у медицинске сврхе.
- Филтрирајуће маске (FFP2 и FFP3) користе се као лична заштитна опрема (ЛЗО) и намењене су заштити од честица, капљица и аеросола насталог при раду у здравственим установама. Намењене су за једнократну примену и искључиво у медицинске сврхе, ситуацијама када се током пружања медицинске помоћи долази у директан контакт са зараженом особом јер блокирају удисање великих количина аеросола у зависности од јачине филтрације (95% и више, односно 98% и више).

7. ПОСТУПАК ПРАВИЛНЕ ПРИМЕНЕ ЛИЧНИХ ЗАШТИТНИХ СРЕДСТАВА У ЗАШТИТИ ЗАПОСЛЕНИХ ОД COVID – 19

- Само постојање личне заштитне опреме није довољно за спречавање инфекције запослених коронавирусом.
- Лична заштитна опрема може бити извор инфекције код неправилне употребе.
- Од кључног значаја је правилна употреба личне заштитне опреме, односно увежбаност при њеном стављању и скидању.

7.1 Редослед поступака правилне примене средстава и опреме за личну заштиту дат је у следећим тачкама

1. Обавити хигијену руку.
2. Ставити заштитну маску.
3. Ставити заштитне наочаре / Визир – уколико се користе (само уколико су претходно дезинфиковани).
4. Навући рукавице.

7.2 Заштитну маску фиксирати на следећи начин

- Дезинфикујте или темељно оперите руке пре додиривања маске.
- Једном стављену маску не дирајте и не скидајте све док не дођете у услове када вам она више није потребна.
- Прегледајте маску у потрази за оштећењима. Немојте користити маске које су оштећене.
- Побрините се да је интензивније обојена страна маске са спољне стране.
- Маску не треба држати испод браде и повремено је враћати преко уста и носа.
- Потражите горњи део маске, са металним уметком или ојачањем.
- Не носите маску само преко уста и браде.
- Поставите метални уметак или ојачање преко носа и притисните га да добије контуру носа и образа, како би горњи део маске добро прионуо уз лице. Подесите маску на лице тако да што боље приања, без остављања празног простора са било које стране.
- Покријте уста, нос и браду.
- Када носите маску, избегавајте да једете и пијете.
- Приликом разговора са другима немојте уклањати маску.
- Избегавајте додиривање маске рукама.
- Избегавајте ситуације у којима маска није добро причвршћена и намештена.
- Приликом уклањања маске повуците траке иза ушију. Водите рачуна да, приликом уклањања маске, не додирујете њену спољашњу страну.
- Немојте додиривати предњу страну маске.
- Што пре одложите маску у канту за смеће која има поклопац. Не остављајте употребљену маску на другим површинама и у домаћају других.
- Дезинфикујте или темељно оперите руке након уклањања маске.
- Немојте више пута користити исту маску, осим уколико користите памучне или маске за вишекратну употребу.
- Не делите исту маску са другим особама.
- Запамтите: Употреба маски, без примене других мера, не може вас заштитити од вируса COVID-19. Одржавајте растојање од најмање једног метра и често и темељно перите руке и поред тога што употребљавате маске.

7.3 Правилно коришћење визира (уколико се користи)

- Уколико постоји опасност од од прскања телесних течности/респираторног секрета, обавезна је употреба визира или наочара
- Пре стављања визира обавезно скупити косу, уколико је дуга.

7.4 Правилно коришћење заштитних рукавица

- Нокти на рукама треба да су исечени на кратко.
- Док су вам рукавице на рукама никако не додирујте лице и немојте везивати маске рукавицама којима сте већ додиривали површине око себе.
- Када да нисте у могућности да мењате рукавице после сваког контакта са новцем и пацијентом, рукавице испрскајте 70% алкохолом

7.5 Редослед скидања средстава и опреме за личну заштиту на раду

- Оперите руке док су вам још рукавице на рукама или рукавице дезинфикујте алкохолом док су још на рукама
- Скините визир или заштитне наочаре (уколико се користи)
- Скините маску
- Скините рукавице
- Обавите хигијену руку у складу са Упутством о правилном прању руку

7.6 Правилно скидање заштитних рукавица

- Пре започињања скидања рукавица обавезно их дезинфиковати 70% Алкохолом, поступцима као код хигијене руку.

1. Ухватити спољну ивицу близу ручног зглоба
2. Скинути је са руке окрећући унутрашњу страну споља
3. Ставити је на супротну руку на којој је још увек рукавица
4. Увући прст „ослобођене” руке испод друге рукавице у близини ручног зглоба
5. Скинути је окрећући унутрашњу страну споља правећи „пакет” од обе рукавице
6. Одложити „пакет” коришћених рукавица правилно тј. у посебну кесу за отпад

7.7 Правилно поступање са искоришћеним средствима за личну заштиту

- Употребљене маске и рукавице, као и искоришћене убрусе који се користе за дезинфекцију радних површина бацати у посебну кесу за ову врсту отпада која се налази на одвојеном месту.
- Употребљене визире / наочаре (уколико се користе) дезинфиковати на следећи начин:
 - ✓ испрскати све површине визира 70% алкохолом уз помоћ боце са распршивачем,
 - ✓ пребрисати папирним убрусом или оставити да се самостално осуши,
 - ✓ сваки запослени дезинфикује визир на крају своје смене,
 - ✓ сваки запослени дезинфикује визир на почетку своје јутарње смене,
 - ✓ обавезно опрати руке на крају процеса дезинфекције.

7.8 Потребна ЛЗО за сваки улазак у COVID зону

- партикуларне маске високог процента филтрације (европске норме FFP2 или FFP3)
- заштита за очи (заштитне наочаре) или заштита за лице (визир)
- водоотпорни нестерилни заштитни мантили дугих рукава (или комбинезон)
- рукавице.
- употреба заштитних чизама се не препоручује за рутинску негу.

7.9 Личну заштитну опрему пре уласка/изласка из зоне треба ставити/скинути

следећим редоследом у издвојеном простору за ту намену

- Стављање личне заштитне опреме / Поступци пре уласка у зону

1. Обавити хигијену руку средством на бази алкохола
2. Обући водоотпорни заштитни мантил/дугих рукава (или комбинезон)
3. Ставити капу уколико се носи мантил
4. Ставити маску
5. Ставити заштитне наочаре
6. Навући капуљачу уколико се носи комбинезон
7. Обавити хигијену руку средством на бази алкохола
8. Навући рукавице

- Скидање личне заштитне опреме / Поступци пре изласка из собе за изолацију

1. Скинути рукавице
2. Обавити хигијену руку и ставити нови пар рукавица
3. Скинути заштитни мантил/комбинезон
4. Дезинфиковати рукавице
5. Скинути заштитне наочаре
6. Скинути маску
7. Скинути капу, рукавице
8. Обавити хигијену руку

- Користити опрему за једнократну употребу кад год је могуће.
- Уколико се примењују наменска медицинска опрема (стетоскопи, термометри, манжетне за вађење крви или мерење притиска, итд.), након употребе код једног пацијента, потребно је опрему механички очистити и дезинфиковати применом 70% етил-алкохола пре употребе код следећег пацијента.

8. Безбедно управљање медицинским отпадом

- Треба осигурати адекватно и безбедно управљање медицинским отпадом у складу са важећим прописима о поступању са инфективним отпадом.
- Нема доказа да директни, незаштићени људски контакт током руковања медицинским отпадом резултира преношењем вируса COVID-19.
- Са медицинским отпадом произведен током неге пацијената са COVID-19 треба сакупљати на безбедан начин у одговарајуће контејнере и вреће, третирати, а затим безбедно одложити или третирати, или обоје, по могућности на лицу места.
- Ако се отпад премешта ван локације, од велике је важности како ће се третирати и уништити.
- Свакоји се баве медицинским отпадом треба да носе одговарајућу личну заштитну опрему (то су чизме, прегача, заштитна одећа дугих рукава, дебеле рукавице, маска и наочаре или штитник за лице) и након уклањања спровести хигијену руку.

Медицински отпад се даље уклања на правилан и безбедан начин у сарадњи са овлашћеним пружаоцима услуга.

9. МЕРЕ ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ РАДНИКЕ

- Током блиског контакта са пацијентима, здравствени радници/доктори стално морају имати у виду да неко од пацијената може да има респираторну инфекцију, укључујући и инфекцију изазвану новим корона вирусом SARS-CoV-2, односно да у току блиског контакта може да испољи знаке респираторне инфекције које носе висок ризик од преношења узрочника (кијање, кашљање, продукција аеросола).
- Потребно је поштовати препоручену физичку дистанцу од најмање једног, а пожељно два метра приликом паузе/одмора током радног времена у свим ситуацијама када је то могуће. Понашати се одговорно и ван радног времена.
- Здравствени радници су у обавези да носе личну заштитну опрему (хируршка маска, рукавице за једнократну употребу, заштитне наочаре/визир ако је то прописано, уобичајна радна униформа)
- Уколико је неопходно пружити хитну здравствену услугу пацијенту који је позитиван на нови корона вирус SARS-CoV-2 и/или анамнестички подаци упућују на сумњу обољења COVID-19, здравствени радници су у обавези да приликом пружања здравствене услуге пацијенту поред уобичајне личне заштитне опреме, употребе и партикуларне маске FFP2 или еквивалентне замене N95, каљаче и заштитну капу за косу, као и мантил за једнократну употребу преко своје уобичајне радне униформе према упутству за рационалну употребу личне заштитне опреме у здравственим установама у зависности од

активности које се изводе, Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”

- Употребљена лична заштитна опрема се одлаже у складу са упутством за уклањање медицинског отпада (одлагање у жуте кесе за медицински отпад).
- Визир, односно наочаре се по скидању потапају у благи раствор детергента.
- Избегавати додиривање лица, посебно уста, носа и очију нечистим рукама, као и додиривање и намештање маске. Уколико је током рада намештање маске потребно, пре и после намештања маске морају се најпре опрати руке водом и сапуном у трајању од најмање 20 секунди или дезинфиковати средством на бази 70% алкохола.
- Појачати хигијену руку – прање руку водом и сапуном када год се руке запрљају или дезинфиковати руке средствима на бази 70% алкохола када се долази у контакт са површинама и предметима који су могли бити свеже контаминирани секретима органа за дисање потенцијално оболелих особа, након употребе тоалета и у свим другим ситуацијама када се процени да су руке могле бити контаминиране.
- Запослени у ординацијама морају бити без симптома који указују на COVID-19 (повишена температура, кашаљ, краткоћа даха, отежано дисање, губитак чула укуса и мириса). У случају појаве симптома који указују на COVID-19 запослени треба да се јави надређеном да не долази на посао и има обавезу да се јави свом изабраном лекару у дому здравља ради даље дијагностике и лечења.

Прилог 6

10. Упутство за одржавање и дезинфекцију радних просторија, прибора и уређаја

Дезинфекцији се подвргавају сви предмети са којима пацијенти долазе у непосредни контакт, а могу бити пут преношења инфекције.

Дезинфекција се изводи на претходно очишћеним површинама.

Хигијенски третман просторија вршити обавезно на почетку прве смене, на крају прве смене и на крају друге смене, по потреби и чешће:

- нужници се перу и дезинфикују најмање 3 пута дневно.
- остале просторије (ординације, интервенције, радне просторије, ходници и сл) се чисте и бришу детергентом и влажном крпом, а затим пребришу крпом натопљеном у раствор средства за дезинфекцију најмање 3 пута дневно.
- пре отварања стерилизатораи изношења стерилног материјала, под просторије се брише раствором дезинфекционог средства и оставља да се осуши;
- просторије се проветравају најмање 3 пута дневно.
- корпе и канте за отпатке у радним просторијама, и контејнери за комунални отпад у оставама / трокадерима се перу и дезинфикују увек када су видљиво прљави а најмање једном недељно;
- контејнери за привремено одлагање инфективног отпада у оставама / трокадерима се перу и дезинфикују свакодневно, после пражњења;
- просторије за спремаче / оставе / трокадери држе се у уредном стању, перу и дезинфикују свакодневно на крају друге смене и увек када су видљиво прљави;

Стоматолошки апарати и радне површине у близини пацијента, после сваког пацијента се бришу дезинфекционим средством.

Прибор и намештај који долазе у додир са пацијентом а не стерилишу се (квака, дршка, лежај, гинеколошки столови), дезинфикују се најмање два пута у смени.

На столу за гинеколошке прегледе мења се убрус за једнократну употребу после сваког пацијента.

Редовно одржавати хигијену свих плуваоница. Најмање 2 пута дневно мењати раствор средства за дезинфекцију.

Прање, дезинфекцију и проветравање врше хигијеничари, а надзор врше главне и одговорне сестре служби.

Спремачи воде евиденцију ажурним попуњавањем чек-листе одржавања хигијене

Прилог 7.

11. Упутство за поступак с рубљем

Не треба дозволити укрштање путева прљавог и чистог рубља.

1. Прикупљање прљавог рубља и осталог текстилног материјала врши се у свим службама Опште болниц Алексинац Прљаво и контаминирано рубље ставља се у вреће и тако односи у перионицу. До одношења прљавог рубља у перионицу чувати их одвојено од чистог рубља.

2. Рубље, заштитна одећа из лабораторије, службе за здравствену заштиту жена, службе за стоматолошку здравствену заштиту, кожног одељења, очног, ушног и одељења за хирургију одваја се посебно и прикупља се у посебно обележене пластичне вреће. Ово рубље се обавезно пре прања дезинфикује (употребом детерџента са бактерицидним деловањем или претходним потапањем у раствор средства за дезинфекцију).

3. Рубље и радна одећа са одељења за рендгенологију се посебно прикупља и чува до прања у пластичним врећама, такође посебно обележеним. Ово рубље после редовног поступка испрати још једном.

Задужено лице у перионици прима рубље у просторији за пријем и сортира и одваја рубље за прање према пореклу. За сваку од наведене 3 врсте класификованог рубља резервише се посебна машина.

Обавезно је искување целокупног рубља.

Обавезно је пеглање целокупног рубља.

Сви радници у перионици треба да носе прописану радну и заштитну одећу и обућу.

Прилог 8.

12. Прикупљање и уклањање лучевина и излучина, узорака биолошког материјала за лабораторијско испитивање и других отпадних материјала

Прикупљање узорака и лабораторијског материјала врши се на начин који обезбеђује заштиту околине од загађивања.

Код оболелих од СИДА-е лабораторијски материјал за анализе мора бити посебно обележен.

После уклањања отпадног материјала лабораторијске посуде за виšekратну употребу се после сваке употребе перу и дезинфикују.

Прилог 9.

12.1 Упутство за асептички поступак са прибором и инструментима

Обавезно је коришћење шприцева и игала за једнократну употребу.

Медицинска средства намењена за једнократну употребу, једном употребљена, не могу се поново стерилисати ни користити већ се сматрају медицинским отпадом.

Медицинска средства која су предвиђена за виšekратну употребу или се пре употребе морају стерилисати, стерилишу се на следећи начин:

1. медицинска средства израђена од материјала који **подносе** високе температуре стерилишу се:
 - а. у аутоклаву, излагањем дејству водене паре под притиском и температуром 121-134°C у одређеном временском трајању,
 - б. у сувом стерилизатору, излагањем дејству сувог ваздуха загрејаног на 180°C у току 2 сата,
2. медицинска средства израђена од материјала који **не подносе** високе температуре дезинфикују се хемијским средствима у одређеном временском трајању (без етилен оксида).

У току рада на припреми за стерилизацију као и са стерилним медицинским средствима користити рукавице за једнократну употребу.

Приликом рада са материјалима који подлежу стерилизацији мора се строго држати принципа одвајања нечистог, чистог и стерилног.

Након отварања стерилизатора стерилност више није гарантована те инструменте и друга медицинска средства који нису упаковани у наменску фолију, платно или сетове (кутије) треба стерилисати у свакој смени, без обзира да ли су употребљавани.

У свакој радној јединици начелници морају да задуже (уз потпис) медицинску сестру / техничара који ће бити одговоран за спровођење стерилизације.

Најмање једном месечно надзор над стерилизацијом врши главна сестра одељења

Прилог 10

12.2 Упутство за стерилизацију медицинских средстава

Приликом рада са материјалима који подлежу стерилизацији мора се строго држати принципа одвајања нечистог, чистог и стерилног.

Стерилизација се обавља аутоклавом и сувим стерилизатором.

У свакој радној јединици задужује се лице које ће бити одговорно за спровођење стерилизације, а по потреби и посебно лице за рад на деконтаминацији, прању и паковању материјала, а посебно лице за рад са стерилисаним материјалом.

ПРИЛОГ 12.

ЕПИДЕМИЈА ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ Covid -19

УВОД

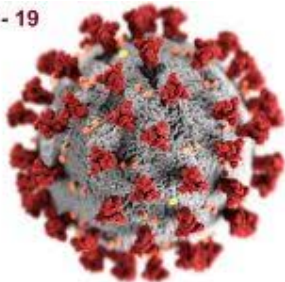
Дана 19.03.2020г. у службеном гласнику РС бр 37/2020 објављена је Наредба о проглашењу епидемије заразне болести COVID-19

13. КОРОНА ВИРУСИ И ВИРУС СОВИД-19

Корона вируси су велике фамилије вируса који могу изазвати болест код животиња и људи. Код људи, корона вируса може изазвати респираторне инфекције, почевши од обичне прехладе па све то озбиљних инфекција као што су МЕРС и САРС. Последњи откривен корона вирус изазива корона вирус заразу COVID 19

COVID 19 је заразна болест изазвана новооткривеним корона вирусом. Овај нови вирус и нова зараза су били непознати пре избијања исте у области Вухану у Кини, у децембру 2019.године. COVID 19 је тренутно пандемија (епидемија распрострањена ван граница једне земље), и погађа многе земље глобално.

COVID - 19

13.1 СИМПТОМИ ВИРУСА COVID 19

Најчешћи симптоми COVID 19су: главобоља, цурења из носа, високе телесне температуре (преко 38°C), грозница, јак кашаљ, запаљења грла и отежано дисање.

У тежим случајевима инфекције, може доћи до: упале плућа и јаког акутног респираторног синдрома, а у појединим случајевима долази до: отказивања бубрега и смрти.

Већина људи се опоравља од заразе без потребе за болничким лечењем, док неки пацијенти заражени вирусом COVID 19 постају озбиљно болесни, са потешкоћама у дисању. Старији људи, и они са хроничним болестима као што су висок крвни притисак, проблеми са срцем и плућима, дијабетес или канцер, изложени су већем ризику од развијања озбиљнијег облика болести. Међутим, било ко може бити заражен вирусом COVID 19 и развити веома озбиљне симптоме болести. За сада је ограничен ниво знања о епидемиолошким и клиничким карактеристикама инфекције изазване SARS-CoV-2, чији је сада званични назив COVID-19.

Просечна дужина инкубације је 5 дана (минимална 2, а максимална 14 дана).

13.2 НАЧИН ШИРЕЊА COVID 19

Човек се може заразити вирусом COVID 19 преко других, већ заражених особа. Зараза сепримарно шири са човека на човека преко ситних капљица из носа и уста, која се избацују када особа заражена вирусом кашље, кија или говори. Ове ситне капљице су релативно тешке, недостижу велике раздаљине и брзо падају на земљу. Човек се може заразити уколико удахне ове капљице. Из овог разлога, важно је да раздаљина између две особе буде минимално 2 метра.

Ове капљице могу пасти и задржати се на предметима и површинама у човековом окружењу, као што су столови, кваке, гелендери, итд. Додиривањем ових предмета и површина, а затим додиривањем очију, носа или уста (слузокоже) може се пренети зараза. Да би се ово спречило, изузетно је важно редовно прање руку сапуном и водом или чишћење руку геловима на алкохолној бази (минимум 70% алкохола).

14. Мере и активности за поступање код епидемије COVID -19

у Општој болници Крушевац

Општа болница Крушевац стриктно примењује мере прописане упутствима и процедурама Опште болнице Крушевац као и наредбе директора и надлежних државних и јавно здравствених органа и институција (Влада Републике Србије, Министарство здравља, Институт за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут", Институт за јавно здравље Ниш и Кризни штаб).

Одређују се улази у главни објекат Опште болнице Крушевац и путеви кретања посебно за запослене, посебно за пацијенте и посебно за пацијенте сумњиве или оболеле од COVID- 19

оболели од COVIDA се упућују у амбуланту

тријажа пацијената у смислу утврђивања постојања основних симптома који указују на COVID -19 врши се испред улаза у Општој болници намењен за пацијенте; у току тријаже мери се температура бесконтакним термометром .

По потреби одређује се амбуланта намењена искључиво збрињавању пацијената сумњивих или оболелих од COVID -19 а по потреби и додатни монтажни објекти.

одређују се просторије за санитарни пропусник: за облачење личних заштитних средстава и свлачење уз поштовање одвојених путева за чисто и нечисто.

видно се обележава намена и значење свих путева, улаза и просторија и постављају прикладне информације за пацијенте.

у чекаоницама и на улазима у Ковид амбуланте потребно је обезбедити физичку дистанцу међу пацијентима.

спроводити континуирано здравствено васпитни рад са пацијентима.

на критичним местима, испред улаза у просторије поставља се дезинфекциона баријера за дезинфекцију обуће раствором хлорног препарата

у радним просторијама и просторијама где бораве пацијенти постављају се посуде са дезинфекционим средством за руке на бази 70% алкохола.

пре уласка у просторије за пријем, преглед и дијагностику заразне болести COVID 19 здравствени радници се опремају личним заштитним средствима у складу са објављеним препорукама [Института за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" \(линк\)](#)"; поштују се препоруке у погледу избора заштитних средстава у зависности од места рада, у погледу начина облачења и скидања заштитних средстава, као и појачане хигијене руку.

целокупни произведени отпад у просторијама за пријем, преглед и дијагностику заразне болести COVID 19 се сматра инфективним.

појачавају се мере одржавања хигијене просторија и опреме са чешћом дезинфекцијом просторија раствором хлорног препарата а површина опреме 70% алкохолом.

увек када је могуће смањује се присутни број запослених, уводи више смена и рад од куће.

избегава се одржавање састанака са већим бројем људи (до 10).

на свим радним местима одржава се минимално растојање од 2 метра.

често проветравање просторија.

пожељна је комуникација на даљину, путем телефона и електронске поште.

обавезно коришћење заштитне маске у затвореном простору за све запослене, кориснике здравствене заштите и спољне сараднике.

14.1 Поступак запосленог у случају обољевања

- Запослени који раде у Општој болници Крушевац морају бити без симптома који указују на COVID-19 (повишена температура, кашаљ, краткоћа даха, отежано дисање, губитак чула укуса и мириса).
- У случају појаве симптома који указују на COVID-19 запослени треба да се јави надређеном да не долази на посао и има обавезу да се јави у COVID амбуланту ради дијагностике и лечења.
- Уколико је запослени био у контакту са особама оболелим од COVID-19 и постоји сумња да се и сам заразио, а нема симптоме, у обавези је да о томе обавести надређаног и изабраног лекара ради одређивања мере изолације.

14.2 Завршне и прелазне одредбе

Овај План примене превентивних мера ступа на снагу даном доношења а траје док траје опасност од ширења заразне болести COVID-19 изазван вирусом SARS-COV-2.

Директор
Др Весна Стевић Гајић